

fuzinar

Leto XXXVI

Ravne na Koroškem, oktober 1999

št. 10

ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU V KORAKU Z NOVO UREDITVIJO IN EVROPO

Letošnjega julija je začel veljati Zakon o varnosti in zdravju pri delu, ki nadomešča Zakon o varstvu pri delu oziroma določa, da morajo delodajalci v dveh letih urediti varnost in zdravje v skladu z novimi določili. (Zato v tej številki na naslednjih straneh predstavljamo zakon, podrobneje pa bomo o njegovih posameznih sklopih pisali tudi v prihodnje.)

Glede na to, da je bilo (vsaj v velikih podjetjih) področje varstva pri delu v preteklosti zgledno urejeno, se zastavlja vprašanje, zakaj je bila potrebna sprememba zakona.

O tem je na nedavnem strokovnem posvetu na Ravnah spregovoril **Borut Brezovar**, glavni inšpektor RS za delo.

V Sloveniji smo spremenili družbeno-ekonomski red. Ker pa so zakoni vedno ustvarjeni za določen prostor in čas, se z novimi predpostavkami več ne ujemajo. Naša hiba je sicer, da smo inficirani s preteklostjo, a zakon prinaša sistemsko podlago za spremembo. Če je bil v prejšnjem sistemu odnos med delavci in delodajalci zamegljen, so zdaj med njimi jasne meje. Okrog 99 odst. zakona govori o obveznostih in odgovornostih delodajalcev oziroma podjetij, ki jih zastopa management – le-ta seveda tudi odgovarja, če se ugotovi, da podjetje ne ravna zakonito. (Delavčeva obveza pa je skrbno izvajanje vsega, kar je v podjetju postavljeno kot pravilo – pri čemer lahko pri opredeljevanju le-teh tudi sodeluje – delodajalec ima namreč na razpolago tudi prisilna orodja za tovrstno izvajanje.)

Tudi po novem mora delodajalec zagotavljati varnost in zdravje pri delu – tudi s sprejetjem ukrepov za zagotavljanje prve pomoči in evakuacije v primeru ogroženosti (15. člen ZVZD).

(Fotografija: Jože Miklavc)

Prav tako je v preteklosti veljalo, da so strokovne službe (tudi za varstvo pri delu) zlasti v velikih podjetjih skrbale za svoja strokovna področja; zdaj pa se (te in podobne) storitve vse bolj kupujejo na trgu – a s tem management ne preda odgovornosti za urejenost in zakonitost dotičnega področja.

Drug razlog za spremembe starih zakonov je ambicija, da postane Slovenija članica Evropske zveze, zato mora sprejeti njene direktive (v tem primeru je to direktiva 391 iz leta 1989). Če članice kršijo pravila, delujejo dumpinško oziroma ovirajo prost pretok delovne sile (npr. znotraj EZ morajo zaposlenim ob zaposlitvi v drugem podjetju namreč nuditi enake

standarde varnosti oziroma ne nižjih, kot jih zagotavlja omenjena direktiva).

Izkušnje evropskih držav na področju varnosti in zdravja pri delu kažejo, da manjša podjetja potrebujejo več časa za prilagajanje novim določilom (priti mora namreč do korenite spremembe miselnosti) kot večja (kjer so v večini primerov že zdaj dobro skrbeli za varnost in zdravje zaposlenih).

Kakorkoli že – zakon, ki prinaša "prepakiranje" že poznanih vsebin (in tudi nekatere novosti), ščiti zdravje in življenje, ki sta najvišji vrednoti, ne glede na kateri strani se znajdemo: kot delodajalci ali delojemalci.

A. Č.

NOVI ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

Po več kot 13-ih letih smo dobili novi Zakon o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljevanju: zakon), objavljen v Uradnem listu RS, št. 56/99, ki je začel veljati 28. julija 1999. Takrat je tudi prenehal veljati dosednji Zakon o varstvu pri delu iz leta 1986, ki je bil zaradi bistveno spremenjenih gospodarskih odnosov v zadnjih letih v številnih pravnih določilih povsem neuporaben. Predvsem zaradi tega ter zaradi procesa postopnega pridruževanja Slovenije Evropski uniji je bilo nujno sprejetje evropsko naravnane zakona, ki sistemsko ureja področje varnosti in zdravja pri delu.

NAJPOMEMBNEJŠE NOVOSTI

Z zakonom so določene pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu kot tudi organi, pristojni za varnost in zdravje pri delu.

Določbe zakona se uporabljajo v vseh dejavnostih in za vse osebe, ki so po predpisih o pokojninsko-invalidskem zavarovanju zavarovane za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, kakor tudi za vse druge osebe, ki so navzoče v delovnem procesu.

Povsem novo določilo zakona je izdelava Nacionalnega programa varnosti in zdravja pri delu, ki ga mora v roku enega leta pripraviti Vlada Republike Slovenije po poprejšnjem posvetovanju s strokovno javnostjo, z organizacijami delodajalcev in sindikatov.

Načela zakona temeljijo na obveznosti delodajalca, da izvaja ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu, vključno s preprečevanjem nevarnosti pri delu, z ustrežno organiziranostjo in s potrebnimi materialnimi sredstvi. Ključni ukrepi so: izogibanje tveganj, ocenjevanje tveganj, ki se jim ni mogoče izogniti, obvladovanje tveganj pri njihovem viru, oblikovanje dela posamezniku z ustrežno ureditvijo delovnega mesta, nadomeščanje nevarnega z nenevarnim ali manj nevarnim, dajanje ustreznih navodil in obvestil delavcem...

Obveznosti oz. dolžnosti delodajalca so hkrati pravice delavcev v zvezi z zagotavljanjem njihove varnosti in zdravja pri delu. Delavec mora dosledno spoštovati in izvajati ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, pri čemer mora opravljati svoje delo s tolikšno previdnostjo, da s tem varuje svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb, ki so na delu.

Zakon prinaša novosti na področju pokojninsko-invalidskega zavarovanja delavcev, ki opravljajo težka in zdravju škodljiva dela, in za tiste delavce, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče več poklicno opravljati. S tem določilom se v spremenjeni obliki ohranja instrument zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, oz. beneficirane delovne dobe. Vedeti je namreč treba, da so v Sloveniji različne institucije dale resne predloge za popolno ukinitev beneficirane delovne dobe za vse poklice, ki so uvrščeni na poseben seznam delovnih mest, kjer se ta izjemen ukrep uporablja - med drugim tudi v železarstvu in livarstvu.

Zelo pomembno je tudi določilo, s katerim se uvaja diferenciacija premij zavarovanja za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Te bodo predvsem odvisne od ravni varnosti in zdravja pri delu. Kriterije in merila za različne stopnje prispevka mora v roku 12-ih mesecev pripraviti Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS).

OBVEZNOSTI DELODAJALCA

Bistvena novost zakona je obveznost izdelave in sprejetja **IZJAVE O VARNOSTI** v pisni obliki, s katero se določijo način in ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Izjava o varnosti temelji na **ugotovitvah možnih vrst nevarnosti** in škodljivosti na delovnem mestu in v delovnem okolju ter na **oceni tveganja** za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar.

Delodajalca so za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu naložene naslednje obveznosti:

- poveritev opravljanja strokovnih nalog varnosti pri delu pooblaščenemu strokovnemu delavcu, naloge varovanja zdravja pri delu pa pooblaščenemu zdravniku,
- sprejetje ukrepov za zagotavljanje požarnega varstva,
- sprejem ukrepov za zagotavljanje prve pomoči,
- obveščanje delavcev o uvajanju novih tehnologij,
- usposabljanje delavcev za varno delo,
- zagotavljanje delavcem sredstev in opreme za osebno varnost pri delu,
- zagotavljanje periodičnih preiskav delovnega okolja in
- zagotavljanje zdravstvenih pregledov delavcev.

Zakon je uredil načine in postopke opravljanja strokovnih nalog iz varstva pri delu. Te lahko opravljajo le za to strokovno usposobljene osebe s strokovnim izpitom iz varnosti in zdravja pri delu ter z dovoljenjem za delo, ki ga po predhodni presoji izda Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS.

V zakonu so posebej opredeljena tudi področja in naloge, ki jih v podjetju oz. za podjetje opravlja strokovni delavec varstva pri delu in pooblaščen zdravnik.

Novost zakona je obveznost ministra, pristojnega za zdravstvo, ki mora v soglasjem z ministrom, pristojnim za delo, v roku dvanajstih mesecev določiti vrste, način, obseg in roke za opravljanje periodičnih zdravstvenih pregledov delavcev.

Usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela v novem zakonu temelji predvsem na predhodni oceni tveganja za večje nevarnosti poškodb in zdravstvenih okvar in za tiste delavce, ki delajo na delovnih mestih, kjer so poškodbe pri delu in zdravstvene okvare pogostejše. Novost je tudi v pravici inšpektorja za delo, ki lahko po opravljenem inšpekcijskem nadzorstvu odredi tudi preizkus teoretične in praktične usposobljenosti za varno delo.

Zakonodajalec je zaostрил tudi obveznosti delodajalca glede takojšnjih prijav poškodb na delu Inšpektoratu RS za delo. Po novem je treba poleg vseh smrtnih nesreč pri delu, kolektivnih nezgod, nevarnih pojavov in ugotovljenih poklicnih bolezni prijaviti tudi vsako poškodbo na delu, zaradi katere je delavec nezmožen za delo najmanj tri zaporedne delovne dni.

Zakon opredeljuje tudi obveznost delodajalca, da delavcem oz. njihovim predstavnikom omogoča sodelovanje pri obravnavi vprašanj, ki zadevajo zagotavljanje varnega in zdravega dela.

V zakonu so opredeljene evidence, ki jih mora voditi delodajalec. Med njimi so najpomembnejše evidence o pregledih in preizkusih delovne opreme (stroji, naprave), periodičnih ekoloških preiskavah delovnega okolja, opravljenem usposabljanju delavcev za varno delo, preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev, poškodbah na delu in o nevarnih snoveh, ki se uporabljajo pri delu.

Na srečo je to le fotografija z vaje. (Fotografija: Jože Miklavc)

PRAVICE IN DOLŽNOSTI DELAVCEV

Delavec ima pravico in dolžnost, da se seznanja z varnostnimi ukrepi in ukrepi zdravstvenega varstva ter se usposablja za njihovo izvajanje. Delavčeva pravica je odkloniti delo, če mu grozi neposredna nevarnost za življenje in zdravje, ker niso bili izvedeni predpisani varstveni ukrepi, in zahtevati, da se nevarnost odpravi.

Delavec mora upoštevati predpisane varstvene ukrepe, uporabljati predpisana sredstva in opremo za osebno varnost pri delu ter se odzvati na periodične oz. ciljne zdravstvene preglede. Če se delavec ne ravna po predpisanih varstvenih ukrepih, se šteje, da ogroža svojo varnost in zdravje ter varnost in zdravje drugih delavcev. S tem tudi huje krši obveznosti iz delovnega razmerja, zaradi česar mu lahko preneha delovno razmerje.

ORGANI, PRISTOJNI ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Urad za varnost in zdravje pri delu, ki je v sestavi Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS, je v novem zakonu pridobil nekaj pomembnih nalog, ki naj bi dvignile raven varnosti in zdravja pri delu. Med najpomembnejše sodijo: priprava strokovnih podlag za izdelavo nacionalnega programa varnosti in zdravja pri delu, raziskovanja in spodbujanja razvoja na področju humanizacije dela, proučevanje nevarnosti pri delu, ki povzročajo poškodbe pri delu in poklicne bolezni, oblikovanje strokovnih mnenj s področja varnosti in zdravja pri delu...

Svet za varnost in zdravje pri delu je strokovno posvetovalno telo pri Vladi Republike Slovenije, sestavljeno iz petnajstih članov, od katerih so štirje predstavniki strokovne javnosti, po štirje so predstavniki delodajalcev in sindikatov, trije pa so predstavniki Vlade RS.

Svet obravnava ter sprejema stališča in priporočila:

- o nacionalnem programu,

- o stanju, strategiji ter o izvajanju enotne politike preprečevanja poškodb pri delu,

- o strokovnih podlagah za zakone in druge predpise in

- o aktih mednarodnih organizacij, ki se nanašajo na varnost in zdravje pri delu.

Povsem na novo je v zakonu opredeljeno dovoljenje za delo za izvajanje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu. Minister, pristojen za delo, izda pravni osebi ali samostojnemu podjetniku posamezniku, če izpolnjuje kadrovske, organizacijske, tehnične in druge pogoje, dovoljenje za opravljanje naslednjih strokovnih nalog:

- opravljanje periodičnih ekoloških preiskav na delovnem mestu,

- opravljanje periodičnih pregledov in preizkusov delovne opreme,

- izdelovanje strokovnih podlag za izjavo o varnosti in

- pripravljanje in izvajanje usposabljanja delavcev za varno delo.

Posebnost in novost zakona je tudi možnosti združevanja strokovnih delavcev za opravljanje nalog s področja varstva pri delu in pooblaščenih zdravnikov v zbornico, ki naj bi predvsem spremljala in opravljala nadzor nad delom svojih članov ter sprejemala kodeks poklicne etike.

Nadzorstvo nad izvajanjem zakona in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu opravlja inšpekcija dela, ki ima svoje pristojnosti in pooblastila sicer urejena v Zakonu o inšpekciji dela. V tem zakonu pa so v kazenskih določbah opredeljeni prekrški in višina denarnih kazni, zagrožena delodajalcu in njegovi odgovorni osebi, za opustitev ukrepov s področja varnosti in zdravja pri delu v višini od 50.000 SIT do 300.000 SIT. Prav tako so opredeljeni prekrški in višina kazni za delavca (20.000 SIT), če ne upošteva predpisanih varstvenih ukrepov ali ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu oziroma se ne odzove na zdravstvene preglede delavcev.

V prehodnih in končnih določbah so opredeljeni roki za ureditev stanja varnosti in zdravja pri delu s strani delodajalca. Zakonodajalec predvideva skrajni rok dveh let od uveljavitve zakona, v katerem mora biti končno urejeno stanje varnosti in zdravja pri delu na podlagi novih predpisov. Poleg tega so navedeni še številni izvršilni predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu, ki ostajajo v veljavi do izdaje novih.

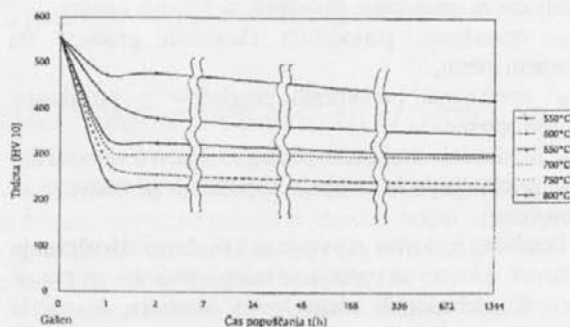
Mirko Vošner

DEFORMACIJSKA ODPORNOST VISOKOLEGIRANEGA KROMOVEGA JEKLA PRI POVIŠANIH TEMPERATURAH

Nadaljevanje iz prejšnje številke.

REZULTATI IN DISKUSIJA

Trdota. Začetna trdota, nastala pri kaljenju jekla, se do približno 1 ure popuščanja zmanjša na nivo, ki je tem nižji, čim višja je temperatura, nato pa se do 1344 ur popuščanja trdota znižuje skorajda proporcionalno času in hitreje pri višji temperaturi popuščanja.

Spreminjanje trdote popuščene jekla v odvisnosti od časa in temperature popuščanja

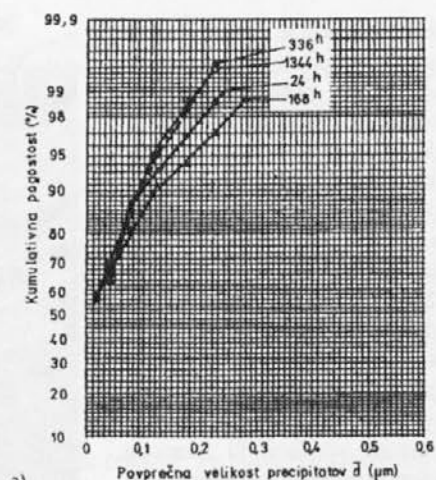
Mikrostruktura. Po kaljenju v vodi je bila mikrostruktura iz zelo finega igličastega martenzita. Precipitatorov ni bilo, ker je bila temperatura kaljenja nad mejo topnosti karbida $M_{23}C_6$.

Podaljševanje trajanja popuščanja od 1 do 1344 ur pri temperaturah popuščanja od 550 do 750°C ni bistveno vplivalo na spremembo mikrostrukture. Vseskozi namreč ostaja v njej ohranjen habitus martenzita, ki je označen s karbidnimi precipitati, katerih je največ na mejah martenzitnih lat in paketov.

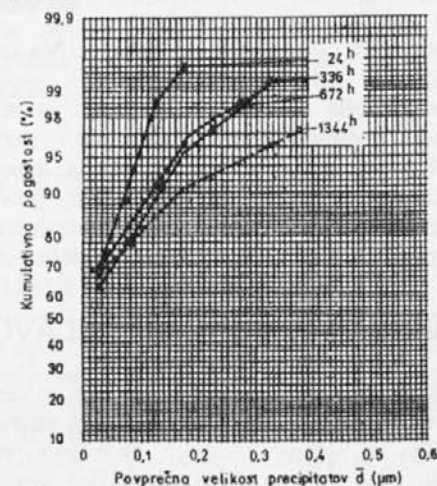
Pri popuščanju pri temperaturi 800°C pa je habitus martenzita ohranjen le do 24 ur popuščanja, nato pa se z nadaljevanjem popuščanja vedno bolj zabrisuje. Po 1344 urah popuščanja o njem ni več sledov in so karbidni precipitati zelo različnih velikosti enakomerno porazdeljeni v feritni matici.

Velikost in porazdelitev precipitatorov. Analiza velikosti, površinske gostote (število precipitatorov na enoto površine) in porazdelitve precipitatorov je bila narejena za vzorce jekel, ki so bili popuščeni pri temperaturah 650 in 800°C.

Velikostna porazdelitev precipitatorov je pokazala naslednje:

a)

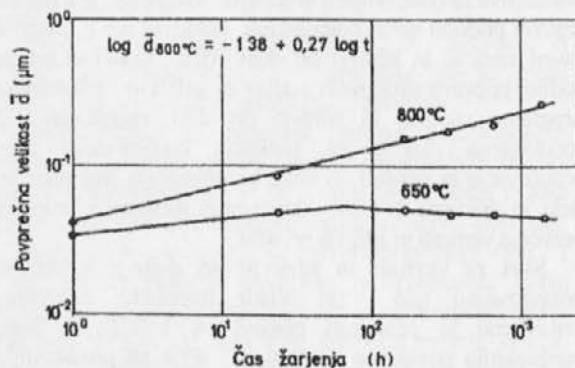

b)

Kumulativna pogostost v odvisnosti od velikosti precipitatorov po popuščanju pri a) 650 in b) 800°C

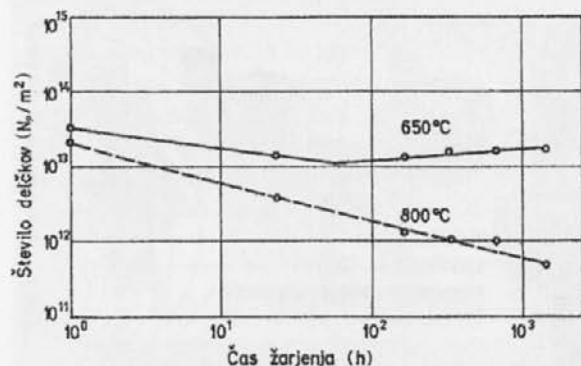
- delež precipitatorov z velikostjo do $0,025 \mu m$ je v obeh primerih pomemben,
- velikostno porazdelitev opisujeta dve premici, kar dokazuje, da sta prisotni vsaj dve vrsti precipitatorov,
- po popuščanju pri 650°C porazdelitvene krivulje nimajo oblike, ki bi jo pričakovali, če bi s podaljšanjem časa popuščanja rastle tudi povprečna velikost precipitatorov.

Pri popuščanju pri 800°C povprečna velikost izločkov enakomerno raste pri podaljšanju popuščanja od 1 do 1344 ur. Pri popuščanju pri 650°C pa povprečna velikost izločkov raste do približno 50 ur, nato pa se pri podaljšanju popuščanja do 1344 ur postopoma zmanjšuje.

Povprečna velikost izločkov v odvisnosti od časa žarjenja

Podobna je tudi odvisnost med številom precipitativ na enoto površine in časom popuščenja. Število precipitativ se enakomerno zmanjšuje pri popuščenju pri 800°C, pri 650°C pa se do približno 50 ur popuščenja zmanjšuje, nato pa znova raste.

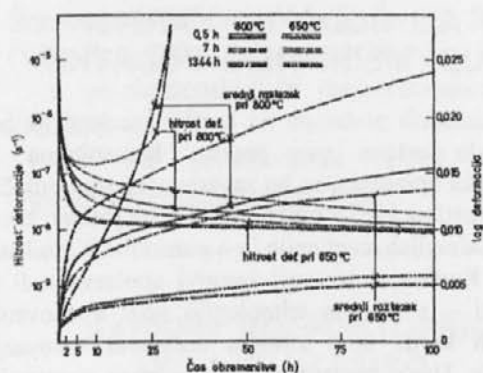

Število precipitativ na enoto površine v odvisnosti od časa žarjenja

Dvojnost v velikostni porazdelitvi je torej znak, da sta v jeklu med popuščanjem prisotni vsaj dve vrsti karbidov, od katerih cementitni precipitati rastejo hitreje. Sestava precipitativ je bila zato analizirana z metodo spektroskopije Augerjevih elektronov. Za vzorec, popuščen pri 650°C, je analiza kvantitativno potrdila karbidno fazo $M_{23}C_6$. Ni pa potrdila prisotnosti molibdenovega karbida Mo_2C in Lavesove faze $(FeCr)_2Mo$, ki po literaturnih podatkih prav tako nastajata pri dovolj dolgem popuščanju in zaradi katerih se je verjetno pokazala nezveznost v odvisnosti med časom žarjenja in številom oziroma velikostjo precipitativ. Iz tega sklepamo, da so precipitati teh faz pri kratkem popuščanju verjetno pod ločljivostjo Augerjeve spektroskopije.

Lavesova faza, ki začne nastajati pri okrog 550°C, se nad 700°C ponovno raztopi, zato so pri žarjenju pri 800°C v jeklu le karbidni precipitati.

Deformacija jekla pri 100-urnem preizkusu lezenja pri 580°C. Preizkusi so bili opravljeni na vzorcih jekla, ki so bili popuščeni 0,5, 7 in 1344 ur pri temperaturah 650 in 800°C. Preizkusi so pokazali, da se hitrost lezenja do 10 ur obremenitve hitro zmanjšuje, nato pa se asimptotično približuje neki konstantni vrednosti.

Vpliv temperature in časa popuščenja na hitrost lezenja in skupno deformacijo

Že med 50 in 100 urami obremenitve je razlika v hitrosti lezenja zelo majhna. Skupna deformacija pa v začetku obremenitve hitro zraste, nato pa se rast upočasni in

jo lahko približno predstavimo kot parabolično funkcijo časa. Potek preizkusa je bil drugačen le za vzorec, popuščen 1344 ur pri 800°C. Prva stopnja lezenja je podobna kot v prejšnjih primerih, druga stopnja je zelo kratka in že po približno 15 urah obremenitve se začne tretja stopnja lezenja, pri kateri tako hitrost lezenja kot skupna deformacija zelo hitro raste z nadaljevanjem obremenitve.

Da so deformacije jekla zelo odvisne od pogojev popuščenja, so pokazali tudi izračuni (narejeni na osnovi podatkov preizkusov lezenja in enačb, ki jih v svojih delih navaja Hornbogen) naslednjih veličin: povprečne velikosti izločkov, razdalje med njimi, hitrosti deformacije, števila izločkov in števila dislokacij na enoto površine, števila dislokacij na izloček in hitrosti gibanja dislokacij.

Ti izračuni so pokazali, da se z večanjem razdalje med precipitati večajo tudi: gostota prostih dislokacij, njihova hitrost in število dislokacij na izloček. Vendar so te razlike v jeklu, popuščanem 0,5, 7 in 1344 ur pri 650°C, zelo majhne. Tako se npr. število dislokacij na izloček poveča od 0,297 do 0,755, ko se čas popuščenja poveča z 0,5 na 1344 ur. Povprečna razdalja med izločki pa se poveča od 0,127 do 0,19 μm .

Pri popuščanju pri 800°C so te razlike večje. Pri podaljšanju popuščenja od 0,5 do 1344 ur se namreč poveča povprečna razdalja med precipitati od 0,144 do 1,11 μm , število dislokacij na enoto površine se poveča za približno 15 x, število dislokacij na izloček za približno 3 rede velikosti, hitrost gibanja dislokacij pa samo od $0,26 \times 10^{-22}$ do $2,04 \times 10^{-22} ms^{-1}$, torej za okoli 8 x.

Rezultati kažejo, da so deformacije jekla zelo odvisne od pogojev popuščenja, in sicer je vpliv temperature zelo izrazit, vpliv časa popuščenja pa je močnejši pri višji temperaturi.

ZAKLJUČEK

Z upoštevanjem vseh eksperimentalnih rezultatov sklepamo, da na gibanje dislokacij, ki so prevladujoč proces enakomerne deformacije pri 100-urnem statičnem nateznem preizkusu, močnejše vpliva porazdelitev precipitativ kot pa njihova povprečna velikost.

Precipitati, ki so v nizih na manjši medsebojni oddaljenosti, kar je značilno za mikrostrukturo iz popuščene martenzita, imajo večji oviralni vpliv na gibanje dislokacij, kot če bi bilo enako število precipitativ enakomerno porazdeljeno na isti površini. Taka pregrada je verjetno velika ovira za dislokacijo, ki jo mora obiti z dvigom.

Precipitati v pregradi torej zavirajo deformacijo z lezenjem in večajo deformacijsko odpornost jekla. Dokler ostane ohranjen habitus martenzita s precipitati v pregradah, ima jeklo večjo odpornost proti deformaciji z lezenjem, kot če bi bila mikrostruktura iz ferita z enakim številom izločkov.

Torej je razlika v hitrosti deformacije med jeklom iz iste 40 mm cevi, ki je bila izrezana iz parnega kotla po več 10.000 urah deformacije, posledica dejstva, da je na dimni strani v veliki meri ohranjen habitus martenzita, na plamenski pa ne in so precipitati enakomerno porazdeljeni v feritni matici.

Mag. Danijela Skobir

ZZZS UVAJA NOV DOKUMENT

KARTICA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA KMALU TUDI NA KOROŠKEM

Letos in v prvi polovici prihodnjega leta bodo vsi zavarovanci v Sloveniji prejeli kartico zdravstvenega zavarovanja (KZZ) – od septembra 1999 do junija 2000 bo razposlanih približno milijon devetsto tisoč kartic. Pred nacionalno uvedbo je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije KZZ že lani uspešno preizkusil v Posavju.

Kartica je rezultat sodelovanja med ZZZS, zdravstveno službo, zavarovalnicami in strokovnjaki organizacije Eurocards pri EU. Z njo se tudi Slovenija pridružuje evropskemu modelu uvajanja kartičnih tehnologij v zdravstvo.

KAJ JE KARTICA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA?

Kartica zdravstvenega zavarovanja je nov, sodoben in računalniško berljiv dokument za uveljavljanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja in nadomešča dosedanje zdravstveno izkaznico. S kartico bo zavarovanec:

- dokazoval, da je zdravstveno zavarovan,
- na samopostrežnem terminalu obnavljal in dopolnjeval podatke o zdravstvenem zavarovanju sam, brez posredovanja tretje osebe (kadrovskih služb pri delodajalcih ipd.),
- hitreje in preprosteje uveljavljal zdravstvene storitve in druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Kartica ni plačilno sredstvo niti kartoteka s podatki o vašem zdravju in boleznih.

KDO JE UPRAVIČEN DO KARTICE ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA?

Kartico dobijo vsi državljani Slovenije, ki so zdravstveno obvezno zavarovani. Kartica je osebni dokument z vpisanim imenom in osnovnimi podatki vsakega posameznika in bo vsakemu posebej poslana po pošti kot vrednostno pismo. Prosimo, da to pošto pošiljko zagotovo prevzamete, da ne boste imeli nepotrebnih poti na Zavod in nevšečnosti pri obisku zdravnika.

KATERI PODATKI SO SHRANJENI NA KARTICI?

Na kartici bodo vidno izpisani ime in priimek zavarovanca, datum rojstva, številka zavarovanja in ime izdajatelja. Izboklina v zgornjem desnem kotu je namenjena slepim. Na kartici bo v čipu (torej v elektronski obliki) zapisan naslov in spol zavarovanca, podatki o njegovem obveznem in prostovoljnem zavarovanju pri Zavodu in Adriaticu ter o veljavnosti teh zavarovanj. Elektronski zapis bo vseboval tudi podatke o izbranem zdravniku, pediatru, zobozdravniku in ginekologu. Na zadnji strani kartice bo kratko obvestilo o njeni uporabi.

Na kartici bo tudi prostor za vpis podatka o darovanju organov in tkiv. Podatek bo vpisan samo za tiste zavarovance, ki se bodo za darovanje organov in tkiv prostovoljno odločili. Podatek se bo na kartico vpisal preko samopostrežnega terminala in bo pri običajni uporabi kartice neviden, saj bo vpisan v njen čip. Čitali ga bodo lahko le pooblaščen zdravniki – bolnišnični koordinatorji v desetih bolnišnicah z enotami za intenzivno terapijo.

ALI BODO NA KARTICI TUDI MEDICINSKI PODATKI?

Medicinskih podatkov na kartici zaenkrat ne bo. Ko bodo rešena vsa pravna, humanitarna in medicinska vprašanja, se bo zavarovanec sam odločil, ali želi imeti na kartici tudi podatke o, na primer, krvni skupini, alergijah, cepljenjih in o pomembnih kliničnih stanjih. Kartica že v svoji zasnovi upošteva tudi te možnosti – z izbrano tehnologijo tako imenovanih pametnih kartic in s strogim sistemom varovanja podatkov. Uvaja namreč sistem dvojnega varovanja, pri katerem podatka ni mogoče odpreti brez sočasne uporabe profesionalne kartice zdravnika ali pooblaščenega zdravstvenega delavca. In še enkrat poudarjamo: na kartici ne bo nobenega medicinskega podatka, če se zanj zavarovanec ne bo prostovoljno odločil.

KAJ JE PROFESIONALNA KARTICA?

Profesionalna kartica je ključ zdravnika ali pooblaščenega zdravstvenega delavca za dostop do podatkov na zavarovančevi kartici. Profesionalna kartica bo osebna, torej imenska, in bo uporabna samo s predhodnim vtipkavanjem osebne številke (PIN). Pooblaščen zdravstveni delavec je tudi osebno odgovoren za profesionalno kartico. Po zunanosti se bo profesionalna kartica razlikovala od zavarovančeve kartice, da ne bi prihajalo do zamenjav.

ZA INFORMIRANJE DOBRO POSKRBLJENO

Na Koroškem in v savinjsko-šaleški regiji bo ZZZS kartico zdravstvenega zavarovanja (KZZ) uvajal v letošnjem decembru. (Prejelo jo bo 134.920 zavarovancev.) Na OE Ravne na Koroškem so pripravili obsežen načrt informiranja o KZZ, ki vključuje interno in strokovno javnost, lokalne medije in zavarovance.

Tako bodo novembra na lokalnih radijskih postajah potekale redne kontaktne oddaje o KKZ, lokalne televizije bodo predvajale izobraževalni film o KKZ, v lokalnih časopisih bo o KZZ še več informacij.

Zavarovanci si lahko ogledajo razstavo o delovanju sistema KZZ in preberejo zgibanke o tem. Če želijo še več informacij, jih lahko poiščejo:

- na odprtem telefonu Službe za poslovanje s kartico na direkciji v Ljubljani: 061 17 21 466;

- na odprtih telefonih na EO Ravne na Koroškem:

280-212 (Ana Škalič), 280-232 (Danijela Štumberger), 280-206 (Valerija Šimik), 280-219 (Vilko Rek), 280-217 (Nevenka Golob);

- po elektronski pošti: daniela.stumberger@ZZZS.si;

- na predstavitveni strani ZZZS: www.zzs.si/kzz/slo/kzz-indx.htm.

KAKŠEN BO POSTOPEK DELA S KARTICO ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA?

Ob obisku zdravstvene ustanove ali Zavoda bo zdravstveni delavec oziroma pooblaščen referent na Zavodu vstavil svojo profesionalno kartico v posebno napravo – čitalnik, se prijavil s svojim osebnim geslom ter

jo s tem aktiviral. Kartico zdravstvenega zavarovanja pa bo vstavil v drugo režo istega čitalnika. Med karticama se bo vzpostavil dialog, na podlagi katerega bo zavarovančeva kartica pripravljena prikazati dovoljene podatke na zaslon osebnega računalnika profesionalnega delavca.

KJE BOSTE KARTICO ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA POTRJEVALI?

V čakalnicah zdravstvenih domov, bolnišnicah in na izpostavah Zavoda bodo nameščeni samopostrežni terminali, kjer boste preprosto vstavili kartico in s tem potrdili veljavnost podatkov. (Na območju OE Ravne na Koroškem bo postavljenih 18 terminalov.) Prek samopostrežnega terminala bodo podatki na kartici takoj avtomatsko preverjeni, dodani jim bodo podatki iz glavnega računalnika Zavoda in veljavnost zavarovanja bo potrjena.

KAKO POGOSTO BOSTE POTRJEVALI KARTICO?

Po novem to ne bo več potrebno vsak mesec, temveč vsake tri mesece. Upokojenci in otroci bodo svoje kartice za obvezno zdravstveno zavarovanje potrjevali enkrat letno. Najpomembnejše je, da to vsekakor storite pred obiskom pri zdravniku ali če potrebujete druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Kartico boste lahko potrjevali vsak dan, od 6. do 22. ure.

KJE BODO NAMEŠČENI SAMOPOSTREŽNI TERMINALI?

V zdravstvenih domovih, bolnišnicah in na izpostavah Zavoda. Če se bo pri potrjevanju kaj zataknilo, si boste lahko pomagali tudi z natančnimi navodili, ki bodo nameščena na vidnih mestih ob terminalih, ali pa poklicali kadarkoli med 7. in 18. uro Službo za poslovanje s kartico na telefon 061 17 21 466.

KDAJ BOSTE PREJELI KARTICO ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA?

Uvedba kartice zdravstvenega zavarovanja bo potekala postopno. Prvi bodo kartice prejeli prebivalci dolenske, savinjske, koroške, prekmurske in mariborske regije. Uvedba v tem delu Slovenije bo potekala od druge polovice septembra 1999 do konca februarja leta 2000. Na Gorenjskem in Primorskem bodo zavarovanci prejeli kartico v mesecu marcu in aprilu, kot zadnji jo bodo prejeli prebivalci ljubljanske regije v času od maja do konca junija 2000. Natančnejši termin pošiljanja kartice bo objavljen v lokalnih medijih. Kartico zdravstvenega zavarovanja boste prejeli po pošti kot vrednostno pismo. V pismu bo priložena tudi knjižica z navodili o uporabi kartice in izpisani podatki, ki so zapisani v čipu. Dokler ne bo kartica uvedena v vsej Sloveniji, ohranite tudi zdravstveno izkaznico, ki zaenkrat velja v delih države, kjer kartica še ni uvedena.

Po predstavitvenem gradivu uredila A. Č.

KULTURNA KRONIKA

● S predstavo 2. 9. se je zaključil letošnji sklop Večerov kulture v organizaciji KD literatov Mežiške doline. V avli Glasbenega doma na Ravnah so tokrat nastopili: Ivanka Komprij, Miha Lotrič, Bernarda Potočnik in ŽePZ Karantanija.

ŽePZ Karantanija pogosto nastopa – posnetek je s septembrskega Večera kulture v Glasbenem domu.

(Fotografija: Franček Anželak)

● V okviru Jesenskih srečanj (od 11. do 19. 9.) se je na Prevaljah zvrstilo tudi nekaj kulturnih dogodkov: revija pihalnih orkestrov Mežiške doline (sodeloval je tudi Pihalni orkester železarjev Ravne) in pevska revija malih vokalnih skupin s predstavitev pesmarice Albina Kranjca, literarni večer s koroškimi ustvarjalci in z ŽePZ Karantanija, komedija Bogomira Verasa Žur z Martinom Krpanom v izvedbi skupine Moje gledališče – Kulturni hram Moste Ljubljana ter koncert Pihalnega orkestra Prevalje.

● Samo v dvestotih izvodih je leta 1938 izšla knjiga Njav čriez izaro ..., v kateri je Franjo Golob (1913–1941) objavil 18 lesorezov, motive zanje pa je našel v koroških narodnih pesmih. Da slikar in njegovo delo ne bi potonilo v pozabo, je KD Mohorjan knjigo v tisoč izvodih ponatisnil in ji dodal Golobov življenjepis (Greta Jukič), uvodni zapis Koroški venec pesmi in slik (prof. dr. Milček Komelj s FF v Ljubljani) ter nekaj slikarjevih pisem, pisanih njegovemu mentorju prof. Francetu Steletu (po izboru akademika Lojzeta Lebiča). Knjigo in slikarja sta

16. 9. v DD na Prevaljah predstavila Jožko Kert in prof. dr. Milček Komelj.

● Iz Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Ravne so sporočili, da so na dan **Zlatih knjig** tudi letos pripravili žrebanje v okviru **Slovenskega knjižnega kviza**: France Prešeren in Gorenjska, ki so ga reševali mladi bralci v osnovnih šolah v Mežiški dolini in v vseh knjižničnih enotah.

Med 454 rešitvami je žreb 17. 9. 1999 določil, da knjižne nagrade

prejmejo: Žiga Peršak, Mitja Kun, Ana Berložnik in Eva Jeromel z OŠ Prevalje; Aleša Vogel, Damjan Praznik in Nina Konečnik z OŠ Mežica; Katja Planinc in Bojana Božič z OŠ Koroški jeklarji Ravne ter Vitja Feregotto z OŠ Prežihovega Voranca Ravne.

Dobitnica glavne nagrade (sodelovanje na snemanju TV-oddaje v Ljubljani) je postala **Urška Leskovec z OŠ Prevalje**.

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo.

● V okviru Evropskih dnevo kulture dediščine so na Prevaljah pripravili nekaj prireditvev pod skupnim naslovom Sporočilo ugaslega plavža (ob 100-letnici ukinitve prevajlske železane).

24. 9. so se tako zvrstili: strokovni posvet o železarni, odkritje skulpture akademskega kiparja Andreja Grošlja in svečana akademija. Izšel je tudi zbornik o prevajlski železarni v letih 1835–1899, Mitja Šipek pa je napisal pesem Prevaljska fara, ki jo je uglasbil in zapel Toni Apohal. (Več bo v prihodnjem Fužinarju.)

A. Č.

FRANC GUTMAN

1946–1999

Prvič sem srečal Franca, ko mi je bilo pet let. Igral je kontrabas v ansamblu z mojima bratoma, zato se je večkrat oglašil pri nas doma.

Kot da se je to zgodilo včeraj, se spominjam, da sem takrat za Miklavža dobil smuči – nič posebnega niso bile, Franc pa je s svojo, za njega tako značilno radoživostjo in močjo prepričevanja dosegel, da so bile zame najboljše in najlepše na svetu.

Po tistem sva se srečevala še velikokrat: v šoli, na dramskih predstavah, pri tabornikih, in kot da se najine poti na nek nenavaden način prepletajo, še v službi.

Franc je začel delati v takratni Železarni Ravne 15. septembra 1964. Ob delu je končal še strojno tehniško šolo, nato je postal delovodja v takratni orodjarni.

Razpad Jugoslavije je pomenil za Franca spremembe v načinu dela in v delovnem okolju. Na vse to pa se je odzival prav s takšno vedrino in notranjo energijo kot takrat, ko sva se prvič srečala.

Kot tak nam je bil za zgled v časih, ki so bili vse prej kot lahki.

Za to in za njegov prispevek podjetju smo mu sodelavci še posebej hvaležni.

Ženi, sinovoma, bratu in sorodnikom v imenu zaposlenih v podjetju Oprema in v svojem imenu izrekam iskreno sožalje.

Darko Jevšnikar

OSKRBA Z ENERGIJO V AVGUSTU

V avgustu je bila proizvodnja surovega jekla (7.523 t) v primerjavi z letošnjo povprečno mesečno proizvodnjo (obdobje 1-7/99) nižja za dobrih 21 odst., skupna proizvodnja pa je bila nižja za dobrih 19 odst. V primerjavi z julijem pa sta bili večji proizvodnja surovega jekla za dobrih 10 odst. in skupna proizvodnja za 4,2 odst.

Analiza proizvodnje in distribucije energentov za avgust in primerjava z njihovo povprečno distribucijo v obdobju 1-7/99 izpostavi kljub večji proizvodnji predvsem nižjo porabo električne energije (7.704 MWh) za 2,1 odst. v primerjavi s porabo v juliju oziroma za 23,2 odst. nižjo porabo od povprečne porabe v obdobju januar-julij 1999.

Zelo razveseljiv z vidika učinkovite rabe energije je tudi opazen trend nižanja porabe pare in tehničnih atmosferskih plinov ter komprimiranega zraka. Za slabih 19 odst. je bila nižja poraba dušika v primerjavi s porabo v juliju, v primerjavi z letošnjo povprečno mesečno porabo pa je bila najnižja (9.180 m³n). V zadnjih mesecih je tudi opazen trend nižje porabe pare. V primerjavi z julijem pa je bila nižja za 8,1 odst. Poraba tehničnih atmosferskih plinov je bila v tem mesecu najnižja v letošnjem letu, v primerjavi s povprečno polletno porabo pa je v juliju nižja poraba tehničnega dušika za 50 odst. Poraba tehnološke hladilne vode se je avgusta v primerjavi z julijem znižala za 23 odst. Večja pa je bila poraba pitne vode za 2,3 odst. in sanitarne tople vode za 23,6 odst.

Vse bolj sta opazna skrb in nadzor nad porabljeno energijo v tehnoloških procesih. Zato je potrebno še povečati obseg nadzora in nenehno spremljati porabo energije ter preventivno vzdrževati omrežje in naprave. Le tako izboljšamo učinkovitost proizvodnih procesov in znižujemo stroške za porabljeno energijo.

Izvedba projekta Soproizvodnja toplotne in električne energije v Energetiki Ravne poteka po predvidenem teminskem planu: zadnji teden v septembru je načrtovan poskusni zagon in 30. 9. 1999 sledi prevzem kogeneracijskega postrojenja. V oktobru bo le-to začelo obratovati, kar bo zagotavljalo redno proizvodnjo toplotne in električne energije za sezono 1999/2000.

Vodja oddelka TPVPG v Energetiki Ravne
Anton Vučko, inž.

Intervencije PGE Gasilskega zavoda Ravne v septembru

September je v železarskih družbah minil brez požarov ali drugih naravnih nesreč. Za družbe je bilo opravljenih 8 prevozov z reševalnim vozilom (4 zaradi poškodb in 4 zaradi nenadnih obolenj).

Enota pa je posredovala pri gostilni Duler na Selah, kjer je po okvari izolatorja zagorel drog na električni napeljavi (3. 9.); v Dravogradu ob izlitju goriva (13. 9.); pred ZD Ravne, kjer je gorelo drevo (14. 9.); skupaj s PGD Dravograd v Boštjanu pri Dravogradu zaradi gorečega vozila (14. 9.); v Prežihovi ulici na Ravnah zaradi gorečega vozila (15. 9.) in skupaj s PGD Prevalje na Stražišču, ko je zagorelo v kurilnici stanovanjske hiše (29. 9.).

Direktor Gasilskega zavoda Ravne
Branko Čas, dipl. inž.

BILI SMO NA VAJNEŽU

Planinski vodniki z Jesenic so 11. septembra pripravili 3. letošnji planinski pohod slovenskih železarjev, in sicer na 2.104 m visoki Vajnež v Karavankah.

V vseh podjetjih koncerna Slovenske železarne so priprave potekale po načrtu. (Vzpodbudno je, da se v zadnjem času povečuje zanimanje za tovrstne izlete.) Na Ravnah smo izobesili plakate, zaposlene smo o izletu obveščali tudi ustno. Žal pa se je za pohod prijavilo manj udeležencev kot v preteklosti, saj je tisto soboto potekalo več prireditev, privlačnih za planince. Da se je 36 pohodnikov le lahko podalo na izlet in pokrilo stroške prevoza, je s sponzorskim prispevkom pripomogel Metal Ravne.

Zaradi oddaljenosti smo na Jesenice prispeli zadnji. Na zbornem mestu, na križišču proti Pristavi, nas je že čakal jeseniški vodnik, ki nas je potem spremljal vse do vrha Vajneža.

Pot nas je sprva vodila skozi bukov gozd. Po dobrih dveh urah nas je strma steza pripeljala na prostrane travnike, potem pa pod strme vrhove Karavank. Ko smo prispeli na stezo, ki vodi po obronkih zahodno od Stola, najvišjega vrha Karavank, smo med vršaci zagledali tudi Vajnež. Da je to naš cilj, smo vedeli takoj, saj se je proti njegovemu vrhu vila dolga kolona železarskih pohodnikov.

Na cilj smo prispeli vsi. Zelena trava je gostila občudovalce, ki so posedli celoten vrh. Vajnež je nedolgo tega za svoj dvatisočak "vzela" jeseniška občina, saj je morala Stol glede na novo razmejitev občinskih okolišev prepustiti Občini Žirovnica. Jeseničani so na vrhu ob avstrijskem križu namestili omarico z vpisno knjigo in s štampiljko. Z Vajneža je res enkrat razgled na Karavanke in Julijce.

Pohodniki so z začudenjem in veseljem med seboj opazili župana občine Jesenice Borisa Breganta, direktorja Acronija dr. Vasilija Prešerna in druge vodilne može. Njihova udeležba vzbuja upanje, da bomo železarji v prihodnje deležni več zaslonbe, razumevanja in pomoči pri organiziranju naših že tradicionalnih planinskih pohodov.

Začel nas je priganjati čas. Kolone planincev so zapuščale od sonca obsijani Vajnež. Prostrana travnata pobočja so zopet oživela, po strmih stezah smo skozi bukov gozd prišli v dolino, do planinskega doma na Pristavi, za kar smo zopet potrebovali skoraj tri ure. Pohod je bil končan, prilegla se je okusna malica, ki so jo pripravili jeseniški organizatorji. Njihov predstavnik je imel še poslovlilni nagovor, pozdravil nas je tudi jeseniški župan (do pred kratkim tudi železar), ki je rekel, da moramo pohode obdržati, saj krepijo druženje slovenskih železarjev.

Tokratnega pohoda se je udeležilo 159 planincev: 70 z Jesenic, 36 z Raven, 40 iz Štor in 13 iz Ljubljane.

Ravenski pohodniki se vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, najlepše zahvaljujemo.

Franci Telcer v imenu Organizacijskega odbora
za pripravo pohodov slovenskih železarjev, Ravne

ŠPORT

ODBOJKA

Ravenskim odbojkarjem je uspelo osvojiti samo en niz v dveh kvalifikacijskih tekmah z Dinamom iz Vitebska za uvrstitev v evropsko ligo pokalnih zmagovalcev. Obe tekmi 1. kroga so odigrali v Belorusiji 2. in 3. oktobra in prvo izgubili s 3:0, drugo pa s 3:1. Igrali so oslajeni brez Demiroviča, ki ni dobil vizuma, ter s poškodovanima Berdonom in Kokotom, ki na povratni tekmi ni nastopil. S tem porazom so si odbojkarji Fužinarja GOK IGEM priigrali sodelovanje v mikavnejši 11. skupini pokala CEV. Na turnirju v Lausanni v Švici bodo igrali med 10. in 12. decembrom, skupaj z domačim klubom, Maccabijem iz Tel Aviva ter zmagovalcem dvoboja med nemškim klubom Moerser SC ter norveškim Askim VBK.

Sicer pa ravenski odbojkarji v prvenstvu 1. lige, ki se je pričelo 2. oktobra, nastopajo s prenovljeno ekipo, v kateri igrajo: Slatinšek, Kokot, Berdon, Bačvič, Demirovič, Kotnik, Tone, Pušnik, Radženič, Iglar in brata Verbič. Trener je Rečan Leon Barič, ki je ekipo vodil že v minulem prvenstvu.

Kadeti Fužinarja, katerih trener je Franc Golob, so se preko območnih kvalifikacijskih turnirjev, ki so bili na Ravnah, v Mariboru in v Mežici, uvrstili v enotno A slovensko ligo.

KEGLJANJE

V prvenstvu 1. državne lige tudi letos nastopata moška ekipa Elektrarne Dravograd in ženska ekipa Kograda IGEM. Dravograjčani so bili v 1. krogu poraženi doma proti državnim prvaku Prosolu Stikingu iz Ljubljane, v 2. krogu pa dosegli presenetljivo zmago v Celju. Kegljavke slovenjgraškega Kograda IGEM so v obeh uvodnih tekmah zmagale doma proti Ankarancankam in Goričankam.

V prvenstvu 2. lige nastopajo tri koroške moške

ekipe. Najbolje so štartali kegljači Korotana, ki so v prvih dveh tekmah zmagali, enkrat je to uspelo Slovenjgradčanom, kegljači Fužinarja pa so še brez zmage. Prvenstvo v 2. ligi za ženske, kjer tekmujejo tudi kegljavke Korotana, se je začelo šele 9. oktobra.

Na 9. spominskem tekmovanju Leona Juha na Prevaljah so bili med registriranimi najboljši: pri moških Bojan Golob pred Borisom Vidmajerjem (oba Korotan) in Slavkom Hanžekovičem (El. Dravograd), pri ženskah pa Majda Verbole (Korotan) pred Nado Žvikart (Kograd IGEM) in Mojco Drofelnik (Korotan).

NOGOMET

Po izjemno slabem štartu v letošnjem prvenstvu prve lige so si nogometaši Korotana v nadaljevanju le "opomogli" in v devetih tekmah zbrali 11 točk, kar jih je uvrščalo na 8. mesto. Od četrtega igralnega dne dalje so dosegli štiri neodločene izide in dvakrat zmagali, doma proti Feroterm Pohorju ter v Beltincih. V gosteh še niso izgubili nobene tekme, toda višje uvrstitve na lestvici si doslej niso priigrali, predvsem zaradi skupno treh neodločenih rezultatov doma: proti Publikum, Domžalam in Muri ter porazov z Dravogradom in Mariborčani.

Dravograjski nogometaši so po presenetljivo dobrem štartu v SI mobil ligi padli v sredino lestvice, kljub temu da so odlično zaigrali v Novi Gorici, Celju in Murski Soboti, kjer so ostali neporaženi. Po 9. kolih so bili uvrščeni na 7. mesto tik pred Prevaljčani. Doslej so Pušnikovi fantje trikrat zmagali, tri tekme igrali brez zmagovalca in tri izgubili. V naslednjem 10. kolu so Prevaljčani igrali doma proti HIT Gorici, Dravograjčani pa v Ajdovščini.

Igralci Fužinarja nadaljujejo z uspešnim nastopanjem v tretji ligi. V sedmih tekmah so kar petkrat zmagali in le dvakrat izgubili, posledica tega pa je bilo vodstvo na lestvici.

Le v 8. kolu so iztržili samo točko v Rogatcu (0:0) in zdrsnili na 4. mesto s točko manj od Dravinje, Zreč in Palome s Sladkega vrha. V svojem devetem nastopu so Ravenčani igrali doma s Pobrežjem, v 10. kolu pa gostovali v Krškem.

V prvi skupini Medobčinske lige Maribor je bilo po 7. kolu v vodstvu moštvo Kozjaka Radlje pred mežiškim Akumulatorjem, v drugi skupini pa Slovenj Gradec.

ŠPORTNI PLES

Brat in sestra Matic in Lena Pavlinič iz Kotelj, ki sta letošnji zadnji junijski vikend postala svetovna mladinska prvaka v standardnih plesih v italijanskem Alassiu, sta prve dni oktobra znova dosegla imeniten uspeh. Pavliničeva, sicer člana plesne šole Urška iz Ljubljane, sta osvojila odlično 2. mesto na mladinskem svetovnem prvenstvu v Kišinjovu v Moldaviji. Svetovna viceprvaka sta postala v konkurenci 26 parov, v kombinaciji desetih plesov. Zlato medaljo so sodniki prisodili paru iz Rusije, bron pa sta osvojila domačina iz Moldavije.

LOKOSTRELSTVO

V septembru je na državnem prvenstvu v Ilirski Bistrici dosegla lep uspeh mlada tekmovalka LD Koroške Maja Trojner, ki si je med deklicami priborila naslov prvakinje v slogu coupmpound, v disciplini 900 krogov. Sočasno je potekalo tekmovanje za slovenski pokal, kjer je bila Ravenčanka Tanja Hodnik druga, Darjan Čekon peti in Aleš Gornjec osmi.

Ivo Mlakar

ZAHVALE

Boleča je izguba naše mame **JULIJANE MERKAČ**, rojene **MERT**.

Sočustvovali ste z nami in nam stali ob strani.

Vsem sodelavcem OE Stroj, ki ste mi kakorkoli pomagali, se iskreno zahvaljujem.

Sin Dani z ženo Mojco in otroki Gabrijelo, Brankom in Petrom

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta **JURETA URŠNIKA** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih nudili podporo in pomoč.

Posebej se zahvaljujemo dr. med. gospe Šmid-Borovnikovi in patronažnim sestram za strokovno pomoč, gospe Ravnjak za vso skrb ter vodstvu TO in adjustaže valjarne za razumevanje.

Iskrena hvala vsem.

Silva, Viktorija in Sandi Uršnik

*Nekje v njem je bol bila,
a zamahnil je z roko,
češ zmagal bom, močnejši sem,
pa vendar ni bilo tako.*

Ob mnogo prerani in nenadomestljivi izgubi našega ljubega moža, očeta in sina **FRANCA GUTMANA** se vsem iskreno in najtopleje zahvaljujemo za sočutnost in pomoč v trenutkih najhujše življenjske preizkušnje.

Družina Gutman

Ob izgubi našega ljubega moža, očeta, dedka in pradedka **VIKTORJA JUVANA** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, izrazili besede sožalja in nas tolažili v bolečini. Hvala osebju bolnišnice Slovenj Gradec za nesebično pomoč, hvala Pihalnemu orkestru Prevalje in g. Plohl ml. za zaigrane žalostinke, pevcem kvinteta Kvinta za odpete pesmi, za poslovilni govor ge. Horjak, g. kaplanu za pogrebno slovesnost in g. Primožiču za vse storitve. Hvala sodelavcem špedicije, adjustaže in kontrole ter vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za številno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Izdaja: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem. **Uredništvo:** glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron-Kodrin, tehnična urednica Jelka Jamšek. **Objavljene fotografije** so prispevali Jože Miklavc, Franček Anželak, družina Gutman in uredništvo. **Tel.:** 0602 21-131, urednica 6305, tajništvo 6753. **Tisk:** ZIP center, d. o. o., Koroška 14, Ravne na Koroškem. Glasilo je obdavčeno z 8-odstotnim DDV.

KADROVSKA GIBANJA V AVGUSTU

Konec avgusta je v ravnem delu koncerna Slovenske železarn delalo 3.024 zaposlenih, v zasebnih podjetjih (in v javnem zavodu), ki so nastala iz Železarn Ravne in so vključena v to rubriko, je delalo 448 ljudi.

DRUŽBA ŠTEVILO ZAPOSLENIH

METAL	1.127
STO	843
NOŽI	187
ARMATURE MUTA	356
OPREMA	159
LOGISTIČNI CENTER	151
ENERGETIKA	109
STAN. PODJETJE	19
ZIP CENTER	73
STYRIA VZMETI	120
TRANSKOR	51
TK RAVNE	8
VOGARD	76
SERPA	123
GASILSKI ZAVOD	16
EUREST	54

FLUKTUACIJA

Sklenitve delovnega razmerja

V železarskih družbah so avgusta našli 9 sklenitev delovnega razmerja: v STO se je iz Slovenske vojske vrnil 1 delavec, v ZIP centru pa so za nedoločen čas zaposlili 8 iskalcev dela.

Prekinitev delovnega razmerja

V ravnem delu koncerna so avgusta obravnavali 18 prekinitev delovnega razmerja. Po številu le-teh si sledijo naslednja podjetja: STO (7), Metal (4), Oprema (2), Noži (2), Logistični center (2) in Armature Muta (1). Vzroki so bili različni: sporazumna prekinitev delovnega razmerja (6), upokojitev (5), potek zaposlitve za določen čas (4), potek pripravništva (1), odhod v Slovensko vojsko (1) in smrt (1).

Od drugih podjetij je do odhodov zaposlenih prišlo le v podjetju Styria vzmeti (1 upokojitev in 1 sporazumna prekinitev delovnega razmerja) ter v Transkorju (1 potek zaposlitve za določen čas).

Po podatkih IC Smeri, d. o. o. in kadrovskih oddelkov podjetij povzela A. Č.

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 50

Nagradna križanka št. 49 – REŠITEV
VODORAVNO: JEKLO, KRTINA, ASPIK, RUDNIK,
 SKI, RIAL, KT, NI, TASTER, RO, AMON, TETA, AS,
 NAT, RABOTA, BRALKA, AP, AT, OAZA, LOKA, ZID,
 LIST, MOK, ANODE, TALIIJA, RAKEC, IMENA.

Žreb je določil, da **komplete t. i. avtorskih**
 art voščilnic Benjamina Kumpreja **dobijo: JANA**
LUKANČIČ, SŽ – METAL RAVNE, d. o. o.,

SLAVKO IVANKOVIČ, ZIP CENTER, RAVNE, d. o. o.
 in **SILVO GORENŠEK, SŽ - ARMATURE MUTA, d.o.o.**

Nagradna križanka št. 50: Rešitev
 križanke in svoje podatke pošljite (po interni pošti) do
 vključno **29. 10. 1999** na naslov: **FUŽINAR RAVNE,**
d. o. o., Uredništvo Informativnega fužinarja,
Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem. Zaradi
 znižane naklade glasila sprejemamo tudi rešitve
 fotokopirane križanke. Rešitev križanke in imena
 nagrajencev bomo objavili v prihodnji številki.

	AFRIŠKI GRM, DRAŽILNO NASLADILO	SAMOTA	DELOVANJE DVEH ENAKIH NASPROTNO DELUJOČIH SIL	VRSTA METULJA	I. IN 4. VOKAL	NOVO MESTO	SLOV. PISATELJ JANEZ	IKO	PIJAN ČLOVEK	ČLOK ČAROVNICE KIRKE	UTEŽNA PENOTA ZA DRAGE KAMNE
LISTAVEC Z OKUSNIMI PLODOVI	K							NACIO- NALNOSTI	PLOŠČICA PRI HOKEJU	A	
PRERO- KOVANJE IZ ZVEZD	A								ONE DERMASTIA	J	
TEŽA EMBA- LAŽE	T				GRŠKI DIDAKTI- ČNI PESNIK	LASTNIK LADJE NOG KLUB S PREVALJ				A	
IF	ČAR				VEZNIK				GOETHE- JEVA MATI	J	
ZELENA VODNA RASTLINA	IGRALKA				OSEBNI ZAI MEK ANDREJ BRVAR				PERJE PRI REPI KRAJ NA PRIMORSKEM	A	
KAREL JANČAR			RARITETA TOVARNA V ŽELEZNIKI				GLAVNI ŠTEVNIK LJUDSKA REPUBLIKA			OBRI	
TEDDY			D	BOLNIŠNI- CA GL. MESTO JEMENA							OSO VINA
MESTO OB MARICI			O	SKUPINA ŽIVALI DEL OBRAZA					23. IN 16. ČRKA SEVERNI JELEN		
SLOV. PEVKA KRANJČAN			M				ČILSKI NOGOME- TAŠ LAZIA				
ŽLAHTEN PLIN			E				TVORINA, TUR				
KNJIGA ZEMLJE- VIDOV			L				SREDIŠČE MOLDA- VIJE				

Nagrade za reševalce tokratne že 50. križanke zapovrstjo (Ob tem jubileju povejmo, da smo v uredništvu veseli sodelovanja bralcev, ki se vsakokrat odzovete s kupi rešitev, kar potrjuje, da se vam je križanka priljubila.) **je prispevalo podjetje BVD - Ravne, d. o. o.** Izžrebali bomo tri rešitve, njihovi pošiljatelji pa bodo dobili zgoščenko **Karoline Šantl-Zupan (flavta) in Dijane Čizmok (klavir).**

IME IN PRIIMEK:

PODJETJE OZ. NASLOV: